

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Livslust og livsglede

Tungesvik HO.

Når kreft gir kraft

Rapport frå eit halvår med kreftdiagnose.

92 s, ill. Oslo: Det Norske Samlaget, 2006.

Pris NOK 229

ISBN 978-82-5216-985-0

Psykiater, mållagsmann og tidligere rikspolitiker Hans Olav Tungesvik har skrevet en livsbejænde og lettlest bok. Medisinske begreper og prosedyrer er beskrevet i et enkelt og forklarende språk i denne «rapporten» om forfatterens møte med kreftsykdommen.

I denne personlige beretningen følger vi Tungesvik fra han oppdager de første symptomene på prostatakreft våren 2006 og et halvt år fremover – til strålebehandlingen avsluttes. Ganske tidlig, kort tid etter diagnosetidspunktet, velger forfatteren mottoet «kreft gir kraft». Dette er betegnende for den livslust og livsglede som beretningen er gjennomsyret av. Han påpeker at det ikke er enhver nydiagnostisert kreftpasient gitt å reagere slik han gjør, men han er samtidig forundret over sin egen «letthet» idet behandlingen tar til, siden han er rammet av en relativt aggressiv krefttype. Han har tanker om døden, men disse er av den forsøgende typen. Han setter dette i forbindelse med sitt kristne livssyn samt at han har et langt, innholdsrikt liv bak seg. Boken er krydret med interessante sitater av filosofer, kunstnere, diktere og artister, noe som gir den relevans for samtiden.

I løpet av halvåret får han økt livskvalitet. Han ser klarere enn før verdien i alt han har – familie, venner og ulike engasjementer. Boken er liten, men gir et bilde av en mann med et stort hjerte for menneskene rundt seg, familie og venner så vel som pasienter og medmennesker. Menneskeverdet understrekes klart og tydelig.

For noen kan nok en slik bok virke vel «lett» ut fra at den omhandler en alvorlig sykdom, selv om det er godt resultat av behandlingen og pasienten ikke føler seg syk verken av sykdommen eller behandlingen. Her skyter også forfatteren inn at det

ikke er grunn til å idyllisere kreftpasienters situasjon, ettersom mange må kjempe seg gjennom sykdom og motgang.

Man trenger ikke å ha et kristent livssyn for å ha glede av *Når kreft gir kraft*. Vi får større forståelse for hvordan mennesker med et religiøst perspektiv på livet kan takle alvorlig sykdom – det trenger ikke arte seg som kamp eller alvorlig krise. Den positive og smittende livslust og livsglede som Tungesvik formidler, gjør sterkest inntrykk.

Kristine Marie Mamen Vege

Det medisinske fakultet
Universitetet i Oslo

Hvordan føles det å være beboer av planeten Uro?

Dysthe P.

Hyper

En beretning om uro. 256 s. Oslo: Damm, 2006.

Pris NOK 279

ISBN 978-82-04-12759-2

Vi følger en jente fra tidlig barndom, gjennom en kaotisk ungdom og på hodet inn i voksenlivet på evig jakt etter likevekt og kontroll. Det er en intens og dypt personlig historie om å leve med uro – og om å finne strategier for å holde den i sjakk og gi den retning. Samtidig er *Hyper* et selvopplevd oppgjør med vårt samfunns ønske om å kategorisere eller diagnostisere alle som ikke stilltiende føyer seg inn i rekken av «normale». Boken er et tankevekkende og viktig innlegg i den stadig aktuelle AD/HD-debatten.

– *De prøver at trøste meg, men noe er løst på innsiden. En skrue de ikke kan se og derfor heller ikke feste.* Slike utsagn vil nok foreldre til ubegripelig urolige barn kjenne igjen.

– *Hvis mor sier det er hennes skyld, så har hun ikke forstått det jeg forsøker å formidle. Da motsier hun det som er mitt hovedpoeng: At jeg tror vi er født med arvelige disposisjoner for sårbarhet. At min uro er medfødt. At miljø og oppvekstvilkår kan tilslipse, foredle, forsterke eller dempe, men at miljøet ikke kan forandre genene.*

– *Planetene Uro omgitt av planetene Trist, Ensom, Redd, Annerledes. – Jeg er lykkelig når rutinene strammer seg rundt meg. Når mors armer setter grenser. – Tilværelsen dreier seg rundt akselen kontroll og uro.*

Skildringen av det tilsynelatende så privilegerte og ressurssterke barnet, tenåreren og den unge kvinnens opplevelser av å ikke være som de andre, eller stadig å komme til kort i forhold til egne og andres forventninger, gjør et dypt bevegende inntrykk på en gammel doktor. Jeg har stelt med AD/HD og andre av de sære forkortelser som dette dynamiske grenselandet, nevropsykiatrien, mellom nevrologi og psykiatri er så sprengfullt av.

Uttrykket «nevromangfoldig» dukket opp i avisen nylig i forbindelse med selvbiografien til en annen med slike vansker, en mulig «autist» er kanskje en bedre betegnelse.

Pernille Dysthe har en fin evne til å finne metaforer og malende språklige uttrykk for alt det ubegripelige som rører seg bak hudløse opplevelser. Skildringen av et sterkt følelse og handlende menneskes opplevelse av planeten Uro er så autentisk at det burde være lærebokstoff for både helsepersonell og mange andre. Boken anbefales alle med interesse for det urolige medmenneske og for alle med behov for en merforståelse av nevropsykiatriske forstyrrelser.

Jørgen Diderichsen

Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk
for Bærum
Rud

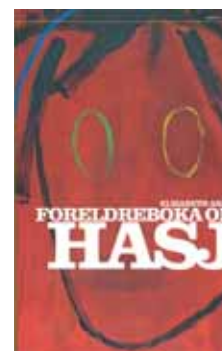
«Alle» røyker ikke hasj!

Arnet E.

Foreldreboka om hasj

165 s. Oslo: Pax, 2007. Pris NOK 268

ISBN 978-82-530-2998-6

Forfatteren henvender seg primært til dem med ungdom i huset, men også mange som jobber med unge i for eksempel skolen eller i helsevesenet vil kunne finne boken nyttig. Den er innbundet og består av til sammen 14 kapitler. I form kan den

gjærne brukes som oppslagsverk, ettersom kapitlene kan leses separat og blir avsluttet

med en punktvis oppsummering, men den kan også leses kronologisk – selv om den da er noe gjentakende.

Det er kapitler som gir kunnskapsoppsummering omkring hasj og hasjbruk, råd om hvordan man kan forebygge hasjbruk og råd om hvordan man kan håndtere mistanke om eller påvist hasjbruk hos ungdom. I tillegg finnes det tre kapitler med historier – der møter vi ungdommers erfaringer med hasjbruk og refleksjoner omkring dette – og så er det fem sider med utfyllende referanser og tilleggsilder til kunnskap om hasj.

Hovedhensikten er å formidle balansert kunnskap og informasjon om hasj, konsekvenser av hasjbruk og praktiske virkemidler for å forebygge hasjbruk hos ungdom. Denne målsettingen dekkes tilfredsstillende med denne boken, som vil være til hjelp for mange voksne som søker fakta og råd om håndtering av hasjbruk hos ungdom.

Best er de kapitlene der det diskuteres hvordan konflikter rundt ungdommens rusbruk kan håndteres og hvordan dialogen kan beholdes. Det gis praktiske, realistiske og gode råd til foreldre og andre voksne som møter ungdom som er eksponert for hasj. I disse kapitlene kommer forfatterens bakgrunn og erfaring som lærer og gestaltterapeut best til sin rett.

De tre kapitlene med ungdommers egne historier og erfaringer med hasjbruk gir et nyttig innblikk fra «innsiden» hos hasjrøykende ungdom og er et levendegjørende supplement til de øvrige kapitlene.

På en ryddig måte tas temaet alkoholbruk hos foreldre og voksne opp. De voksnes egen bruk av rusmidler vil alltid bli et tema i diskusjoner med ungdom som bruker hasj. Det gis råd om hvor man som forelder eller voksen kan søke hjelp for rusproblemer hos ungdom. Hvilke muligheter som stenges for en person som har vært bøtelagt eller straffet for narkotikaforhold listes opp.

Basert på forskning både nasjonalt og internasjonalt slås det fast at *ikke* alle røyker hasj, selv om hasjrøykende ungdom lett vil ty til forklaringen at «alle røyker» som formildende for sitt eget forbruk. På samme måte formidles det nøkternt at ikke alle som prøver hasj, nødvendigvis blir tunge narkomane.

Boken er tankevekkende og opplysende og kan anbefales for alle som er eller skal bli tenåringforeldre og for andre voksne som er i kontakt med ungdom, spesielt ungdom med rusproblemer.

Thomas Clausen

Seksjon for kliniske rusmiddelproblemer
 Institutt for psykiatri
 Universitetet i Oslo

Velskrevet om kvinnehelse

Austveg B.

Kvinnens helse på spill

Et historisk og globalt perspektiv på fødsel og abort. 200 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2006. Pris NOK 299
 ISBN 978-82-15-00842-4

Her er et blikk på vår egen historie og på verdenssituasjonen. Forfatteren, godt forankret i et folkehelseperspektiv, viser hvordan systematisk satsing på bedre helseomsorg og økte rettigheter for gravide har ført til stor bedring av kvinners helse de siste 100 år her hjemme. Rettighetsproblematikken drøftes i detalj og settes i sammenheng med internasjonale menneskerettighets spørsmål. Det elegante grepet forfatteren gjør, er å knytte denne velkjente historiske utviklingen, vår egen politikk og våre egne strategier til den globale utfordringen hvorfor kvinner verden over fortsetter å dø under fødselen selv om vi vet hvordan de skal unngå det, hvorfor det er så vanskelig å få gode, legale aborttjenester, og hvorfor tilgang på prevensjon noen steder ses som et overgrep mot kvinner snarere enn en valgmulighet.

Boken er delt opp i oversiktlige kapitler. Forholdene i Norge presenteres med et grundig historisk og politisk blikk, samtidig som de globale utfordringene hele tiden trekkes frem. Noen av kapitlene er faglig sett opplysende, slik som det om hvordan man definerer dødelighet relatert til svangerskap, mens andre utfordrer språkbruk og terminologi brukt om kvinners helse. Berit Austveg tar også opp en rekke diskusjoner knyttet til verdier, religion og seksualitet. Hun demonstrerer gode kunnskaper om den globale situasjonen, har konkrete eksempler fra noen land og inngående kjennskap til det som har skjedd på fronten i Norge.

Dette er ingen lærebok, men den kan likevel være egnet som pensum på alle utdanninger som handler om kvinners helse, reproduksjon og fødsler, for eksempel i obstetikk, i samfunnsmedisin samt i jordmor- og helsesøsterutdanningen. Den gir også politisk opplysning for alle som jobber med internasjonal helsebistand. *Kvinnens helse på spill* er godt skrevet og kan leses av folk uten helsefaglig spesialutdanning. Den er også et partsinnlegg i en pågående debatt om retten til abort i Norge, et partsinnlegg som tar hensyn til kvinners selvbestemmelse, rett til helse og rett til å bestemme over egen kropp og i eget liv. Den er en utmerket referanse for alle som måtte være i tvil om hva de skal mene om dette. Tar man fra kvinnen retten til abort,

får man ikke færre aborter, men flere kvinner som dør. Dette er grundig dokumentert her. Satser man ikke eksplisitt på helsetjenester og fødselshjelp, vil kvinner fortsette å dø under barsel. At man bør satse mer på feltet også internasjonalt er nesten selvsagt, men av og til trenger man bøker som denne for å forstå hvorfor.

Johanne Sundby

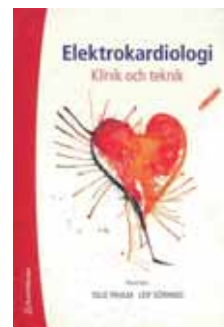
Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
 Universitetet i Oslo

Spennende om elektrokardiologi

Pahlm O, Sörnmo L, red.

Elektrokardiologi

Klinik och teknik. 352 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2006. Pris SEK 373
 ISBN 978-91-44-00615-4

Elektrokardiologi er læren om elektriske fenomener i hjertet – i videste forstand. De som er på jakt etter en lærebok om konvensjonell overflate-EKG, kan derfor slutte å lese her. (Det som nok savnes mest i elektrokardiologilitteraturen er en god «ECG for nybegynnere».

Den kommer.)

Intensjonen er å konsentrere seg om de kliniske tilpasninger av de elektrokardiologiske metoder, med vekt på den tekniske og vitenskapelige bakgrunn for disse. Forfatterne er et stort antall svensker samt 2–3 utlendinger (ingen norske). Språket er lett og godt forståelig svensk. Det er en oversiktlig innholdsfortegnelse med 15 kapitler med mange underavsnitt, noe som gjør det lett å orientere seg og finne frem. *Elektrokardiologi* er en solid innbundet bok med relativt nøktern layout. Den har en tilfredsstillende mengde illustrasjoner og EKG-eksempler.

Elektrokardiologien er blitt et stort felt innenfor kardiologien, og det vokser stadig. Pahlm & Sörnmos bok er godt oppdatert og omfattende. Her finner man kapitler om signalbehandling av EKG, datatolkning av EKG, invasiv elektrofysiologisk utredning av hjertefrekvensvariabilitet, senpotensialer, høyfrekvens-EKG og repolariseringsanalyse. Men også mer konvensjonelle og matnyttige emner som arytmiobservasjon, ST-analyse av arbeids-EKG, pace-maker-EKG og ambulatorisk EKG. I en såpass omfattende oversikt savner jeg nok et eget kapittel om vektortekning/vektor-